

אל תגיף נגד החשיכה. הרלק נר"י
אימרה אמריקאית זו משקפת את הגישה שהביאה אותנו לבצע, ערב פסח 1950, מעשה שהיה מהפכה גדולה בחיינו, וגם בחיי הציבור הישראלי. קיבלנו לירינו את העולם הזה, שבעונן שנוסד ערב פסח 1937 על-ידי אורי קיסרי.

שנים למערכת שאני עומד בראשה.
הקבוצה שקיבלה ליריה את העיתון בפסח 1950 באה ברובה משדות-הקרב של מלחמת-העצמאות. הראגה למדינה החדשה בערה בעצמותיה, וגם הרצון העז להעלות אותה על דרך חדשה. ררך של שלום, ררך של מישטר ליברלי, שיויון-זכויות בין האזרחים בלי הבדל של לאום, עדה ומין, על כן היינו באופוזיציה קיצונית, לאורך כל החזית, השילטון שקם במדינה עם היוסדה, כראשות רויך ברגוריון.

ידענו בדיוק למה אנחנו מתנגדים: ליצחאוו-החרבות, לפולחן הביטחון, להשתלטות המיפלגות על כל תחומי חיינו, לריכוז המיעוט הערבי, להפליית העולים החדשים מארצות-המזרח, לי-כפייה הדתית, לחוקי-החירום, לשירות הביורוקראטי שית שמצאה את ביטוייה בהחלטה שלא לחוקק חוקה, לשחיתות שהחלה אז להרים את ראשה המכוער.

כל זה מצוי כבר בגליונות הראשונים שיצאו מתחת לירינו. הגליון שאתה מחזיק בידך הוא הגליון ה-2639 של העולם הזה, וה-1589 מאז אותה מהפכה.

רצינו גם לחולל מהפכה ערי-תונאית. היא היתה חלק מגי-שתנו הכללית. כדי לכונן את הרמוקרטיה הישראלית בפועל, ולא רק להלכה, היה צורך בי-אזרחים אחראיים, שיש לפנייהם כל המידע הדרוש כדי לקבל החלטות. מידע זה לא טופק על-ידי העיתונים של אז, שהיו משועבדים לגמרי לשילטון ולמיפלגותיו.

לכן יצרנו עיתונות חדשה — לא, "עיתונאות חדשה" מצטעצעת, אלא עיתונות חדשה ממש, די-מספקת את כל המידע,

שאינה נרתעת מפני שום הרתעה שילטונית, שאי-אפשר לקנות, לשחד או להפחיד אותה, החושפת את הכל והמפרסמת את הכל.

האם הוא מיותר?

בשנים האחרונות נוצרת אופנה האומרת: העולם הזה ניצח, ועל כן הפך מיותר.

אמנם, מבחינה עיתונאית, קיבלו כל כלי-התיקשורת בארץ את עקרונות-היסוד שלנו, את גישתנו לתפקיד העיתונאי וגם את השפה העיתו-נאית שנוצרה בשבועון זה. גם עקרונותינו הפוליטיים התקבלו, לכאורה, במידה רבה. הכל מדברים כיום על הצורך בחוקה, על הפער הערתי, על הסכנה שבכפייה הדתית, על הצורך בשלום ובשיויון. אך החדושים האחרונים הוכיחו בי-אופטימיות זו היתה מבוססת על אש-י-לי.

חופש-העיתונות בארץ אינו מובטח. מזה שלר-שה חודשים הרימו מתנגדי החופש הזה את הראש, והם הקובעים את המציאות. נעשה נסיון לגרש את התיקשורת הישראלית והורה מוידת-האירועים הקירית כימים אלה — השטחים הכבושים. יש מה להסתיר, ורוצים להסתיר. בישראל עצמה נסגרים עיתונים על פי צו-השילטון, על סמך חוקים קולוניאליים מימי-החושך של הנציב העליון הבריטי.

גרוע מזה: רוב העיתונים משתפים פעולה עם רוח רעה זו, משלימים איתה או אף מחיבים אותה. העיתונים-מגויסים, עוררים לגנוז מידע חיוני בשטחים רבים, או מוסרים את המידע בשפת-כובים קולוניאלית, תוך שימוש במילים של הסתה ושטיפת-מוח.

מי שפוגע בחופש-המידע פוגע, כי-מובן, בדמוקרטיה עצמה. שהרי מי-שי-מונע מידע מן האזרח, או המוסר לו מידע מזויף, מונע מן האזרח את האפשרות לקבל הברעות דמוקרטיזיות.

הוא הופך את האזרח לנתין של השי-לטון, לבשר-תחתים ולבשר-קלסיות. השילטון עצמו מאמץ לעצמו, במהירות רבה, את המושגים של השילטון הקולוניאלי — לא רק כלפי האוכלוסיה בשטחים הכבושים, אלא גם כלפי אזרחי ישראל עצמה. גישות גזעניות פור-חות, ערכי-היסוד של צה"ל הולכים ומתערערים, זכויות-האדם וחירויות-האזרח תלויות על בלימה. הכפייה הדתית פורחת כפי שלא פרח מעולם, ויחד איתה גם השחיתות של המיפלגות וגופי-השילטון.

האם הפך, "העולם הזה" מיותר?
נהפוך הוא: מאז ראשית שנות ה-50 לא היתה עוד תקופה שבה היה, "העולם הזה" דרוש יותר, חיוני יותר.

הוא צדק כמעט תמיד

יש דרכים שונות למדידת חשיבותו של עיתון.

היא שכל מי שחוקר כיום את תולדות המדינה מסתמך על העולם הזה. גם בין שונאי העולם הזה פשטה אופנה: הם מעלים על נס את פעולת העולם הזה בתקופה זו או אחרת בעבר, תוך התעלמות מתפקיד העולם הזה כיום.

קראתי עשרות מאמרים בנוסח "בימי-הזהרה של העולם הזה..." או: "העולם הזה היה בשנות ה-50 (או ה-60, או ה-70) הכוח המוביל במאבק בשחיתות (או בכפייה הדתית, או למען השלום, וכו')..." או: "היו ימים כאשר העולם הזה חולל מהפכה (בעיתונות, במתנה-השלום, בכנסת וכו')..."

אפשר לחשוב שאי-פעם היתה תקופה שבה התקבל מאבקו של העולם הזה בהתלהבות כללית, וזכה בתמיכת הכל.

אין תמונה כוזבת מזו. גם בעצם הימים ההם טענו שונאינו כי אנחנו עוזרי-ישראל, בוגדים, או סתם משוגגים, עיב, קבוצת-שוליים חסרת-חשיבות.

כאולם, ימי הווה" (ולא חשוב מתי היו, לדעת הכותב) ניהל העולם הזה מאבקי-חיד, לרעת הכותב).

אותנו ושניסו להחניק אותנו. ראינו בכך את המחיר שאנחנו נתבעים לשלם עבור הזכות להיאבק על אמונתנו. מעולם לא פיקקנו בכך שהמחיר כדאי.

אך היתה — ועוד ישנה — מכה שבאה מירי אוהבינו דווקא, ועימה היה לנו הרבה יותר קשה להשלים.

דור שלם גדל על בירכי העולם הזה. מאות אלפים, המתהלכים כיום בארץ, והם מיטב האזרחים ההגונים ומיטב הלוחמים לשלום ולצדק, עמדו על דעתם תוך קריאת העולם הזה. כמעט ואין הפגנה של גופי-שלום שבה לא ניגשים אלי צעירים ומבוגרים ואומרים: "אני קורא את העולם הזה מאז שהייתי בבית-הספר, והוא השפיע על כל השקפתי." זה מחמיא, וגם מעניק סיפוק עמוק.

אבל אני מתאפק לא-אחת מלשאול: "האם אי-פעם רכשת גליון של העולם הזה?"

כי זוהי תופעה המלווה אותנו מאז היום הראשון: מיספר הקוראים כל עתק של העולם הזה הוא אסטרטקדים בארץ, ואולי בעולם כולו. **כל עותק של "העולם הזה" עובר מיד ליד, לא רק במישפחה אלא גם בין שכנים, חברים לעבודה וחברים סתם. מחקרים מדעיים עמדו על תופעה זו.**

מבחינה מסוימת, זה מאוד חיובי. הרי אנחנו רוצים להש-פיע. לשם כך אנחנו קיימים ופועלים. וככל שירבו לקרוא כל עותק של העיתון, כן גדל הסיכוי להשפיע, לשכנע, לעורר מחד-שבה.

אבל יש צד שני למטבע (תרתי משמע). אין כל פרופרציה בין מיספר הקוראים של העולם הזה ובין תפוצתו. בגלל החרם שהוטל על השבר-עון הזה מאז יומו הראשון על-ידי חלק גדול של המשק, שלא נתן לנו מודעות, תלוי העולם הזה יותר מכל עיתון אחר בקוראיו. הם מממנים את קיומו, פשוטו כמשמעו.

אבל חלק גדול מאוד של הקוראים — וביניהם רבים מן הנאמנים ביותר, הנלהבים ביותר למאבקינו — רואים את עצמם פטורים מלדאוג לקיומו. הם מקבלים את העיתון מיד שליטת, חמישית, וגם שמינית ועשירית.

הרבר הכריח אותנו לקבוע גליון מחיר גבוה-יחסית (אם כי אינו גבוה בהשוואה לשבועונים בעולם). הוא מצמצם בהרבה את יכולתנו להרחיב את סיקור העיתון ולהתפשט על שטחים נוספים.

אילו היה כל קורא של השבועון הזה משלם עבורו, היה, "העולם הזה" פורח בכל הזמנים. מביוון שזוה איננו כך, נשארנו עיתון עני.

נפוליון אמר: הצבא צועד על קיבתו. זה נכון גם לגבי עיתון, שגם הוא מכשיר של מאבק. אין לנו דור עשיר. שום מיפלגה אינה משלמת את חשבונותינו, וגם לא קונצרו כלכלי. מעולם לא קיבלנו אף אגודה שחוקה אחת מגורם כלשהו התומך במאבקנו. שום מיליונר נלהב אינו רואה צורך לקיים אותנו.

חובה זו מוטלת בלי-כוח על הקוראים עצמם, ובודדאי על אותם קוראים המאי-מיצים ששבועון זה ממלא תפקיד חיוני במאבק על דמות המדינה ועתידה — וכיום יותר מתמיד.

כמו ביום הראשון
בהיכנסנו לשנה ה-39 של המערכת הנוכחית אנחנו חרורים רווח-מאבק כמו ביום הראשון. דאגתנו לעתיד המדינה הפכה בחודשים האחרונים לחרדה ממש. מייסדי המערכת שייכים לדור שהקים את המדינה ואת צה"ל. הוא לא קיבל אותה בירושה מאבא. לכן היה מנוי וגמור עימו לדאוג לכך שזאת תהיה מדינה שנוכל להתגאות בה, שנשמח לחיות בה, שתלנה אור — אם לא לגויים, הרי לפחות לעצמנו.

מאז עברו במערכת דורות של עיתונאים, והרוח הזאת עברה מאיש לאיש. ברוח זו יצאנו לדרכנו, וברוח זו נמשיך. על פי הסיסמה שאימצנו לעצמנו, השבוע לפני 39 שנה: **בלי מורא, בלי משוא-פנים.**

כשהוא מוחרם על-ידי כל כלי-התיקשורת, מושמץ מעל כל כימה, ובעיקר — נתון במצור על-ידי גורמי-הכלכלה.

דווקא בימים שבהם ניהל העולם הזה את המאבקים שאותם מעלים כיום על נס (למשל, הצליח פרשת-לבון, או פרשת עמוס ברגוריון) בימי השילטון להטיל על העולם הזה חרם כלכלי טוטאלי, שהיה כטבעת-החנק על צווארנו.

היו תקופות רבות בחיי העולם הזה, כאשר עצם קיומו היה מוטל בספק, והיה תלוי על חוטי-השערה. בשעה שאיסר הראל וחבריו גייסו את כל משאביה-השילטון כדי להילחם בנו ולרדפנו עד צוואר, מפני שראו בנו את "האוייב מס' 1" של המישטר (וכבריו), לא ידענו איך לשלם את המשכורות לחבריה-מערכת.

גם כאשר נערכו ההתנקשויות בחי-ינו, כאשר התפוצצו הספציות במערי-בת, כאשר הוצתו מישרדינו — היה ראשנו עסוק בבעיות כלכליות.

עיתונים שהתרפסו לפני השילטון ומילאו אחר כל מישאלותיו, עיתונים שפנו אל היצרים הפרימיטיביים ביותר של גזענות ולאומנות, שיגשגו, פרחו וגדלו. ואילו העולם הזה חי במצור. האימפריות הכלכליות הגדולות של הממשלה, ההסתדרות, הסוכנות והמיפלגות, יחד עם חלק גדול של המשק "הפרטי", החרים אותנו.

באחת התוכניות סיפר איסר הראל כי בשנות ה-50 היה העולם הזה כלי-כול, שגדולי-המדינה רעדו מפניו, שהעיתונים פחדו לתקוף אותו, וכו' וכו'. כאותם הימים עצמם חרד העולם הזה מתורש לחודש לעצם קיומו הכלכלי.

מכל המאבקים של "העולם הזה", והם רבים ומפוארים, זה היה בעיני המאבק ההירואי ביותר.

מכה מידי אוהבינו

פסגנו בהבנה את מכות שונאינו, שהחרימו

ימי הזוהר הם עכשיו!

אחת התופעות המעניינות, מבחינתנו,

ד.א.א.א.